

Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse (LPP)

Møllerveien 4
0182 OSLO
e-post: lpp@lpp.no

Telefon: 23 29 19 68
Faks: 23 29 19 01
Organisasjonsnr.: 976 785 029

LPP

Samhandlingsreformen - forslag til forskriftsendringer og nye forskrifter som følge av Prop. 91 L (2010-2011) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester – Høringssvar fra Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse (LPP)

Viser til høringsbrev av 4. juli 2011

Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse (LPP) registrerer med interesse at forskriftsarbeidet nå er i gang, og at vi får se konturene av hvordan reformen vil kunne slå ut i praksis. LPP har vært bekymret for hvilke effekter samhandlingsreformen vil få for mennesker med psykisk helsevikt og deres pårørende. De forskriftene som nå er ute på høring, gir dessverre liten grunn til optimisme for våre grupper.

Psykisk helse er i all hovedsak enten unntatt eller uteglemt fra forskriftene. I noen grad er unntakene velfunderte. Likevel viser forslagene med all tydelighet at psykisk helse ikke lenger er et prioritert område for departementet. LPPs erfaring tilsier at dersom psykisk helse ikke omtales særskilt, lov-/forskriftsfestes særskilt eller følges med øremerkede midler, så vil disse gruppene drukne i behovene fra somatikk og eldreomsorg, og nå også fra rusomsorgen.

Forslaget og fokus i forskriftene som til nå har kommet bærer også preg av en instrumentalistisk og økonomisk tilnærming til behandling og (re)habilitering av pasienter i kommune- og spesialisthelsetjenesten. LPP forventer at departementet i det videre arbeidet, blant annet med fastlegeforskriften, setter pasient, bruker og pårørende i sentrum, slik at ideen om "Beste effektive omsorgsnivå" (BEON) ikke blir erstattet med "Billigst mulig omsorgnivå".

I det følgende vil vi komme med noen merknader til foreslåtte forskrifter. Samtidig vil vi komme med noen merknader i forhold til det videre arbeidet, og hvilke områder vi mener ikke er tydeliggjort verken i lov, forskrift eller gjennom økonomiske bevilgninger.

Sammendrag av LPPs krav:

- Forskrift om kommunal betaling for utskrivingsklare pasienter og forskrift om kommunal medfinansiering – LPP er enige i at psykisk helsevern unntas fra forskriftene, men ber departementet vurdere andre former for økonomiske incentiver for å sikre forsvarlig og rask oppbygging av kommunale tilbud for personer som skrives ut fra psykisk helsevern.
- Forskrift om individuell plan og koordinator etter helse- og omsorgslovgivingen. § 4 – LPP ber om at det presiseres at det skal legges til rette for medvirkning fra pårørende.
- Forskrift om kommunal helse- og omsorgsinstitusjon – LPP ber om at departementet sikrer like vilkår for boliger med heldøgns helse- og omsorgstjenester for personer med psykiske lidelser som for tilsvarende boliger for rusmiddelavhengige.

Krav til videre arbeid med samhandlingsreformen

- LPP ber om at kommunene sikres rammevilkår som gjør de i stand til å kunne yte forsvarlig helsehjelp og omsorg til personer med psykisk helsesvikt og deres pårørende.
- LPP ber om at departementet tydeliggjør kommunenes ansvar for psykisk helsearbeid, både i omfang og kvalitet, herunder hvilke vilkår som skal til for å pålegge kommunene samarbeid på tvers for å sikre faglig kvalitet.
- LPP ber om at departementet tydeliggjør hvordan faglig forsvarlighet og kvalitet skal sikres i profesjonssnøytrale tjenester. Vi ber departementet rette særlig fokus på mindre distriktskommuner.

Forskrift om kommunal betaling for utskrivingsklare pasienter og forskrift om kommunal medfinansiering

Personer som skrives ut fra psykisk helsevern, forslås unntatt fra disse forskriftene. Dette er i tråd med hva LPP har ment om dette tidligere, og vi støtter departementet i sine vurderinger rundt dette.

Imidlertid har LPP sett at siden opptrappingsplanens avslutning, så har flere kommuner kuttet i sine tilbud til personer med psykisk helsesvikt. I tillegg er det mangel på bemannede boliger.

Forskningsrådets evaluering av opptrappingsplanen, pekte på at nivået på boliger burde ligge på om lag det doble av hva som var situasjonen ved opptrappingsplanens avslutning. Utfordringen her ligger ikke, med unntak av i enkelte pressområder, på tilgjengelige tomter eller bygningsmasse, men med tilgang på kvalifisert personell, og på finansiering av disse. En finansiering av nye boliger gjennom Husbankens ordinære ordninger, er etter LPPs skjønn ikke tilstrekkelig.

Spesielt i små kommuner, men også i enkelte av byene, vil manglende økonomiske incentiver for oppbygging av adekvate tilbud, kunne føre til at det ikke vil bli etablert tilbud, eller at tilbudene ikke vil få tilstrekkelig faglig kvalitet.

LPP ber derfor departementet om å utarbeide egnede ordninger for å sikre at personer med psykisk helsesvikt som skrives ut av institusjon får tilbud i kommunen som er likeverdige eller bedre enn det de kan få i spesialisthelsetjenesten. Departementet bes om å vurdere hvorvidt det er økonomiske incentivordninger, regulering gjennom lov og forskrift eller en kombinasjon av disse som forventes å gi best resultater.

Forskrift om individuell plan og koordinator etter helse- og omsorgslovgivingen.

§ 4 – LPP ber om at det presiseres at det skal legges til rette for medvirkning fra pårørende. I forslaget til forskrift, står det at: *“Pasient og bruker med behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan. Vedkommende har rett til å delta i arbeidet med sin individuelle plan, og det skal legges til rette for dette. Pårørende skal trekkes inn i arbeidet i den utstrekning pasienten og brukeren og pårørende ønsker det”*. En stor utfordring for pårørende, er at helsepersonell i flere tilfeller ikke oppmuntrer til dialog og medvirkning fra pårørende. LPP mener involvering av pårørende er viktig for å få Individuell Plan til å bli et effektivt

hjelpemiddel for bruker/pasient (og familie/nettverk). LPP ber derfor om følgende tillegg i § 4, første ledd, siste setning: ”,og det skal legges til rette for dette”.

Forskrift om kommunal helse- og omsorgsinstitusjon.

LPP ber om at departementet sikrer likeverdige vilkår for boliger med heldøgns helse- og omsorgstjenester for personer med psykiske lidelser som for tilsvarende boliger for rusmiddelavhengige. Det er fremdeles en stor mangel på egnede boliger og tjenester for personer med psykiske lidelser, og da spesielt for de som har behov for langvarige og sammensatte tjenester, herunder heldøgns eller tilnærmet heldøgns tjenester i egen bolig eller i omsorgsbolig.

LPP ber departementet åpne for samme krav til kvalitet og innhold i bemannede boliger for personer med psykiske lidelser, som det foreslås for boliger med heldøgns omsorg for andre brukergrupper i forslaget til forskrift.

Det å kunne bo og leve i egen bolig, er i seg selv et viktig (re)habiliterende tiltak. Mange med psykiske lidelser, rusavhengige og personer med ROP- problematikk, lever i dag uten egnet bolig, i institusjon, hos foreldre, på hospits eller i andre midlertidige boformer. Dette er uverdigg for de som rammes av dette, og utmattende for de pårørende som blir sittende med et ansvar som burde ligge hos hjelpeapparatet. Botrening, oppfølging og egnede boliger med tilstrekkelig bemanning er tiltak som vil kunne avhjelpe situasjonen for mange, og vi ber departementet vurdere egnede tiltak for å sikre dette.

Behov for reguleringer i andre deler av den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

LPP er generelt bekymret for at det ikke ser ut som det er noen planer eller visjoner for hvordan mennesker med psykisk helsesvikt og deres pårørende skal tas vare på som del av samhandlingsreformen. Det pekes på at kommunenes ”sørge for”- ansvar, gir kommunene en plikt til å sørge for helse- og omsorgstjenester til alle innbyggere i kommunen, uavhengig av om det gjelder somatisk eller psykisk helsesvikt. Det er likevel betegnende at de andre gruppene som trenger omfattende tjenester (Eldre, barn og rusmiddelavhengige) nevnes særskilt i mange sammenhenger i høringsnotatene til både lov og forskrift, men psykisk helse i stor grad er utelatt eller uteglemt.

Kommunene er i dag presset på både økonomi og personell. Det er derfor overveiende sannsynlig at de gruppene som ikke omtales særskilt gjennom lov, forskrift eller økonomiske incentivordninger vil bli taperne i kampen om ressursene.

For Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse

(sign)

Anne-Grethe Terjesen
Styreleder

(sign)

Pascal G. E. Lhote
Generalsekretær